

Inleiding

De viering van vandaag zou worden gehouden in maart van het vorige jaar. Het jaarthema was Je bent zo mooi anders. Het was de eerste viering tijdens de eerste lockdown. De viering is toen gecancelled. In het vieringenrooster staat over de viering van vandaag: Zacheüs. Over tollenaars, bankiers en anderen die wij minachten en over een te snel oordeel.

Cees en ik hebben zitten afwegen waar in deze viering de aandacht naartoe zou moeten gaan.

We gaan het niet hebben over Ralph Hamers de voormalig directeur van het ING die in 2019 voor zichzelf een loonsverhoging van 50% in het vooruitzicht stelde, terwijl onder zijn verantwoordelijkheid de bank zich driftig bezig hield met witwaspraktijken. Hij heeft een nieuwe baan gekregen als directeur van de Zwitserse bank USB en verdient 11,1 miljoen euro per jaar.

We gaan het ook niet hebben over de Deutsche Bank, die, ooit de grootste bank ter wereld, rond de eeuwwisseling uitgroeide tot een bijna criminele organisatie die haar geld vooral verdiende met witwassen en oplichting. De Deutsche bank die Donald Trump met honderden miljoenen heeft gesteund door zijn failliete bedrijven in stand te houden, zodat hij president van de Verenigde Staten kon worden. Daar gaan we het dus niet over hebben. Het is allemaal na te lezen in in het begin vorig jaar verschenen boek De Duistere Bank van Davis Enrich.

We gaan het ook niet hebben over de Nederlandse rozenkwekers in Kenya, die geen cent belasting betaling in Kenya door gebruik te maken van brievenbusmaatschappijen aan de Zuidas van Amsterdam.

We gaan het ook niet hebben over Uber, de noodlijdende taxionderneming, die met miljoenen wordt gesteund, net zolang dat alle andere taxibedrijven kapot zijn geconcentreerd en zij de markt geheel voor zichzelf hebben.

Het zou wel erg gemakkelijk zijn als we het daar allemaal over zouden hebben. Waar we het wel over gaan hebben is een bijzonder verhaal. Namelijk het verhaal van Zacheüs. Over de wonderlijke bekering van deze tollenaar. Wat heeft hem bezield, en op welke wonderlijke wijze werd hij door Jezus benaderd. Maar ook wat de wonderlijke genezing van een blinde door Jezus met dit verhaal te maken heeft.

Schriftlezingen

[Lucas 18: 35-43](#)

[Lucas 19: 1-10](#)

Zacheüs en Bartimeüs

We kunnen ons er zo langzamerhand wel een voorstelling van maken, wat het betekent om door de belastingdienst in het vizier genomen te zijn. Wat het betekent dat jij ook zondermeer als fraudeur wordt aangemerkt als je toevallig klant was van een van fraude verdachte kinderopvangbedrijf. Of erger nog dat je als fraudeur wordt aangemerkt op basis van je achternaam. Hun toeslagen werden stante pede, zonder enig nader onderzoek, beëindigd. Duizenden mensen zijn hierdoor door het handelen van de belastingdienst opgezadeld met torenhoge schulden

Het lijkt er trouwens op dat mensen die van een uitkering moeten leven veel scherper in de gaten worden gehouden dan de grote bedrijven die met slimme trucs belasting kunnen ontwijken. Nee belastinginspecteurs en bankiers zijn momenteel niet populair.

Zacheüs was ook zo'n belastinginspecteur. Een tollenaar zoals dat in die tijd heette. Hij inde belasting voor de Romeinse bezetter en werd er zelf ook behoorlijk beter van. Hij werkte mee aan

een verdorven systeem van zelfverrijking en uitbuiting. Dat hij door de bevolking werd veracht spreekt ons wel tot de verbeelding.

Zacheüs, die nieuwsgierig was naar die spraakmakende man Jezus en wel eens wilde zien wie dat dan wel is, probeert zich in de menigte bijna onzichtbaar te maken, bang om te worden herkend door mensen, die hij in grote schulden heeft achtergelaten. Om dit te benadrukken beschrijft Lucas hem als een klein mannetje. Om Jezus te kunnen zien moest hij een list bedenken. Hij klom in een oude knoestige vijgenboom. Van daaruit had hij goed zicht en zat hij uit het zicht, tussen de bladeren.

Maar Jezus zag hem wel. Hij riep naar hem alsof die een goede vriend in de boom zag zitten: He Zacheüs. Ben jij daar? Kan ik vandaag thuis bij je langs komen? Verheugd klom Zacheüs naar beneden en samen liepen ze naar zijn huis.

De mensen die meegelopen waren met Jezus zagen dit met groot afgrijsen aan. Hoe is het mogelijk dat hij, die zegt ons te komen bevrijden juist bij een van onze uitzuigers naar binnen gaat. Ja misschien wel zelfs blijft slapen. Dat is toch ongehoord, zo plaats je die Zacheüs nog op een voetstuk ook.

En je zou ook verwachten dat Jezus Zacheüs vermanend toe zou spreken. Hij neemt ook geen blad voor de mond als hij de Farizeeën toespreekt. Lucas beschrijft even terug in hoofdstuk 11 hoe hij de Farizeeën uitmaakt voor huichelaars Wee u wetgeleerden want gij legt de mensen ondraaglijke lasten op. En in de tempel schopte hij de handelaren de tempel uit.

Waarom zegt hij nu niets? Geen oordeel, geen terechtwijzing, geen waarschuwing helemaal niets. In plaats daarvan neemt Zacheüs, voordat Jezus maar iets zegt het woord: Ik zal iedereen die ik heb bestolen terugbetalen. Ze krijgen het viervoudige van wat ik van ze afgeperst heb. En bovendien zal ik de helft van mijn bezit aan de armen geven.

En daarmee was voor Jezus de kous af. Je hoort er weer helemaal bij Zacheüs ook jij bent een zoon van Abraham.

Wat wil Lucas ons met dit verhaal vertellen? We lezen zonet de tekst die voorafgaat aan het verhaal over Zacheüs, namelijk de genezing van een blinde. Ook deze blinde had een naam: Bartimeüs. Ook hij wilde Jezus zien. En ook dat gebeurde toen Jezus vergezeld werd door een schare mensen. Jezus heb medelijden met mij. En ook toen zag je de verontwaardiging van de omstanders, die de blinde bestraffen. En ook toen kwam Jezus naar de man en maakte hem weer ziende.

Zowel voor Zacheüs als Bartimeüs was dit een omkeer in hun leven. Mogelijk gemaakt door Jezus die onbevooroordeeld beide mannen tegemoet trad en hen, verguist door de samenleving, er weer bijtrok en daardoor weer perspectief bood.

Onze eerste impuls is vaak die van diegenen die met Jezus meeliepen. In de tijd van de bankencrisis was het als bankier maar beter om verjaardagfeestjes maar even te mijden. Maar bankiers zijn geen slechte mensen, maar het systeem waarin ze verkeren maken dat hun morele handelen in de ijskast verdwijnt. Dat komt omdat ze in onderlinge competitie punten moeten scoren om zich staande te kunnen houden te midden van afslankingsoperaties en het constant najagen van marktaandeel ten opzichte van andere banken. Voeg daar de bonuscultuur en torenhoge salarissen aan toe en het morele kompas verdwijnt achter de horizon.

Zacheüs wilde zichzelf bevrijden en die kans heeft Jezus hem geboden, door hem te zien en niet af te schrijven omdat hij gevangen was in een systeem dat niet deugde.

Twee mooie verhalen Bartimeüs die er weer bijhoorde en Zacheüs die zich uit het systeem kon bevrijden.

We vinden het allemaal onbegrijpelijk hoe het zover heeft kunnen komen dat de politici, de ambtenaren en de gerechtelijke macht niet heeft gezien dat het zo mis liep bij de uitkeringen. En ik zou van mezelf ook niet goed weten of ik zou weigeren hieraan mee te werken als je in zo'n systeem gevangen zit. Je mag hopen dat je in zo'n situatie de moed van Zacheüs zou hebben.

